

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯВИЙ СУДИНИНГ ҚАРОРИ

2006 йил 20 ноябрь

Тошкент шаҳри

«Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисмини шарҳлаш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди раис ўринбосари Б.Мирбобоев, судьялар У.Бозоров, Г.Пиржанов ва С.Ҳақимовадан иборат таркибда, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 109-моддаси биринчи қисмининг 3-бандига ва «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 1-моддасига амал қилган ҳолда, «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисмини шарҳлаш ҳақидаги ишни очик суд мажлисида кўриб чиқди.

Масала Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Конституциявий судга мурожаати муносабати билан «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 19-моддасига мувофиқ судьялар У.Бозоров, Г.Пиржанов ва С.Ҳақимованинг ташаббуси билан киритилди.

Конституциявий суд маърузачи судья С.Ҳақимованинг ахборотини, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси кўмитасининг раиси Н.Исмоилов, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси кўмитасининг раиси, Конституциявий суд ҳузуридаги Илмий-маслаҳатлашув кенгашининг аъзоси А.Саидов, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирининг ўринбосари Е.Канъязов, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси юридик бўлимининг мудирини Б.Кўчқоров, Ўзбекистон Республикаси Савдо-саноат палатасининг раиси А.Шайховларнинг фикрларини эшитиб, иш бўйича мавжуд материалларни ўрганиб чиқиб қуйидагиларни

а н и қ л а д и:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Конституциявий судга мурожаатида «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисмига, ушбу норма инвестицияга оид низони ҳал этиш учун Инвестицияга оид низоларни тартибга солувчи

халқаро марказ(бундан буён матнда – Марказ)га ўтказишга Ўзбекистон Республикасининг розилигини ўзида ифода этади деб ҳисоблаш мумкинлиги нуқтаи назаридан расмий шарҳ бериш ҳақида савол қўйилган.

«Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ «Чет эл инвестициялари билан бевосита ёки билвосита боғлиқ низо (инвестицияга оид низо), тарафлар келишувига кўра, улар ўртасидаги маслаҳатлашувлар орқали ҳал этилиши мумкин. Агар тарафлар келишилган ҳал қилувга эриша олмасалар, бундай низо Ўзбекистон Республикасининг хўжалик суди томонидан ёхуд ҳакамлик воситасида инвестицияга оид низоларни ҳал этишга доир Ўзбекистон Республикаси қўшилган халқаро шартномаларнинг (битимлар ва конвенцияларнинг) қоидалари ва тартиботига мувофиқ ҳал этилиши лозим».

«Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисмидаги инвестицияга оид низо ҳакамлик воситасида бундай низоларни ҳал этишга доир Ўзбекистон Республикаси қўшилган халқаро шартномаларнинг (битимлар ва конвенцияларнинг) қоидалари ва тартиботига мувофиқ ҳал этилиши лозимлиги ҳақидаги қоидаларни баъзи инвесторлар Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1994 йил 6 майдаги қарори билан ратификация қилинган «Давлатлар ва ажнабий шахслар ўртасидаги инвестицияларга оид низоларни ҳал этиш тартиби тўғрисидаги Конвенция»(бундан буён матнда – Конвенция)га мувофиқ ҳал этиш учун Марказга ўтказишга республика розилиги ифодаси сифатида нотўғри тушунишлари ушбу нормага шарҳ бериш заруриятини келтириб чиқаради.

«Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисмига шарҳ беришда Конституциявий суд қуйидагиларга асосланади:

1. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг Муқаддимасига мувофиқ Ўзбекистон Республикасида халқаро ҳуқуқнинг умум эътироф этилган қоидалари устунлиги тан олинади.

2. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 15-моддасига мувофиқ «Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси ва қонунларининг устунлиги сўзсиз тан олинади.

Давлат, унинг органлари, мансабдор шахслар, жамоат бирлашмалари, фуқаролар Конституция ва қонунларга мувофиқ иш кўрадилар».

3. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 111-моддасига мувофиқ «Мулкчиликнинг турли шаклларида асосланган корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ўртасидаги, шунингдек тадбиркорлар ўртасидаги, иқтисодиёт соҳасида ва уни бошқариш жараёнида вужудга

келадиган хўжалик низоларини ҳал этиш Олий хўжалик суди ва хўжалик судлари томонидан уларнинг ваколатлари доирасида амалга оширилади».

4. «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 3-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ давлат Ўзбекистон Республикаси ҳудудида инвестиция фаолиятини амалга оширувчи чет эллик инвесторларнинг ҳуқуқларини кафолатлайди ва ҳимоя қилади.

5. «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисми инвестицияга оид низоларни қуйидагича ҳал этиш мумкинлигини белгилайди:

- тарафлар келишувига кўра, улар ўртасидаги маслаҳатлашувлар орқали, яъни тарафлар томонидан қонун асосидаги ва доирасидаги ҳар икки тарафга ҳам мақбул бўлган қарорни биргаликда ишлаб чиқиш йўли билан;

- агар тарафлар келишилган ҳал қилувга эриша олмасалар, бундай низо Ўзбекистон Республикасининг хўжалик суди томонидан ёхуд ҳакамлик воситасида инвестицияга оид низоларни ҳал этишга доир Ўзбекистон Республикаси қўшилган халқаро шартномаларнинг (битимлар ва конвенцияларнинг) қоидалари ва тартиботига мувофиқ ҳал этилиши лозим.

Ушбу қоидалар мазмунидан «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддаси биринчи қисмининг нормалари инвестицияга оид низоларни ҳал қилишнинг мумкин бўлган вариантларини белгилаб, бу вариантлардан биронтасининг воситасида инвестицияга оид низони ҳал этишга тарафларнинг ёзма розилигини назарда тутмаганлиги келиб чиқади. «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддаси биринчи қисмининг таҳрири муайян битим ёки конвенцияга ҳавола қилмай, умумий қоидалар, кўрсатмаларни белгилайди.

Инвестицияга оид низо тарафлари ёзма розилигининг мажбурийлиги Конвенция 25-моддасининг 1-бандида назарда тутилган бўлиб, мазкур Конвенцияга мувофиқ Марказ таъсис этилган.

Конвенция 25-моддасининг 1-банди билан белгиланган тартибга мувофиқ низо иштирокчиларининг инвестицияга оид низони ҳал этиш учун Марказга ўтказиш ҳақидаги ёзма розилигининг мавжудлиги Марказ томонидан бундай низони ҳал этишнинг мажбурий шарти ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларининг кўрсатиб ўтилган нормалари, шунингдек иш бўйича бошқа материаллар таҳлили асосида Конституциявий суд «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисми ўзида «тараф розилиги» тушунчасини ифода этмайди ҳамда ушбу нормада назарда тутилган инвестицияга оид низоларни ҳакамлик воситасида инвестицияга оид низоларни ҳал этишга доир Ўзбекистон Республикаси қўшилган

халқаро шартномаларнинг (битимлар ва конвенцияларнинг) қоидалари ва тартиботига мувофиқ ҳал этилиши мумкинлиги тараф розилиги ифодасини билдирмайди, шунингдек Марказ томонидан инвестицияга оид низоларни ҳал қилинишининг асоси сифатида ёзма розиликнинг мавжудлиги мажбурийлиги Конвенция 25-моддасининг 1-бандида назарда тутилган ва унга ҳар бир алоҳида ҳолатда риоя қилиниши лозим, деб ҳисоблайди.

Баён қилинганларга асосланиб ва «Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 1, 25, 26, 27-моддаларига амал қилган ҳолда Конституциявий суд

қ а р о р қ и л д и:

1. «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисмига қуйидаги шарҳ берилсин:

- «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисми қоидалари мазмуни бўйича «тараф розилиги» тушунчасини ўзида ифода этмайди;

- «Чет эллик инвесторлар ҳуқуқларининг кафолатлари ва уларни ҳимоя қилиш чоралари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 10-моддасининг биринчи қисмида назарда тутилган инвестицияга оид низоларни ҳакамлик воситасида инвестицияга оид низоларни ҳал этишга доир Ўзбекистон Республикаси қўшилган халқаро шартномаларнинг (битимлар ва конвенцияларнинг) қоидалари ва тартиботига мувофиқ ҳал этилиши мумкинлиги Конвенцияга мувофиқ инвестицияга оид низони ҳал этиш учун Марказга ўтказишга республика розилигининг ифодаси ҳисобланмайди.

2. Ушбу Қарор «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарида эълон қилинсин.

**Ўзбекистон Республикаси
Конституциявий суди**